

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İçindekiler Tablosu

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi	2
1.1. Amaç	2
1.2. Kapsam	2
2. Endeks Hesaplamada Uygulanan Esaslar	3
2.1. Ağırlıklandırma	3
2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması	3
3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi	4
4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi	5
4.1. Firmaların Ciro Düzeyine göre Beklentileri	6
4.2. Firmaların Çalışan Sayısına Göre Ekonomik Beklentileri	7
5. Sektörlere Göre Beklentiler	9

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası ile İstanbul Ticaret Üniversitesi'nce yürütülmekte olan çalışma kapsamında reel ekonomik beklenti hakkında gösterge niteliğinde bir endeks oluşturulması planlanmıştır. Çalışmada, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı yeminli mali müşavirlere uygulanmak üzere anketler düzenlenmiş ve anketlerden elde edilen sonuçlar neticesinde 'İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi' oluşturulmuştur.

1.1. Amaç

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi, şirketler için bir erken uyarı sistemi oluşturmak, reel ekonomik beklentileri özet şekilde sunacak bir endeks oluşturmak, bunları izlemek ve değerlendirmek, karar alıcı ve uygulayıcılara veri ve bilgi desteği sağlamak amacı ile üretilmektedir.

Elde edilmesi planlanan endeksin altışar aylık periyodlarla yayınlanması kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda içinde bulunulan 3 aylık dönemde mevcut ekonomik durumun saptanması ve gelecek 3 aylık beklentinin elde edilmesi öngörülmektedir.

1.2. Kapsam

Endeks, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen yeminli mali müşavirler tarafından cevaplanan anketlerden elde edilen verilerle hesaplanmaktadır.

Anket Yeminli Mali Müşavirlerin takip etmekte olduğu işletmelerden hareketle sunacağı;

“Ciro beklentisi”, “Stok beklentisi”, “Çalışan sayısı beklentisi”, “Şüpheli alacak beklentisi”, “Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi”, “Öz kaynak beklentisi”, “Yabancı kaynak kullanım beklentisi”, “Faaliyet karı beklentisi”, “Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi” üzerine değerlendirmelerini kapsamaktadır.

Kapsam dahilinde işletme büyüklükleri Büyük, Orta ve Küçük işletmeler olmak üzere sınıflandırılarak incelenmesi planlanmaktadır. Ayrıca sektörler itibariyle Madencilik ve Enerji, Tekstil, İnşaat, Ticaret, Turizm, İmalat, Finans, Otomotiv olmak üzere 8 sektör gruplaması yapılmıştır.

2. Endeks Hesaplamada Uygulanan Esaslar

Endeksin hesaplamasında her bir değişkenin ekonomik beklentilere etkisinin ağırlıkları ve etki yönünün belirlenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşü, yeminli mali müşavirler arasından rastsal olarak seçilen 106 kişiye yapılan “Uzman Anketi” ile elde edilmiştir.

2.1. Ağırlıklandırma

Uzman Anketlerinin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen ağırlıklar;

Endeks Göstergeleri	Etki Yönü	Etki Ağırlığı
Ciro düzeyi	Pozitif	0,279
Faaliyet karı düzeyi	Pozitif	0,172
Çalışan sayısı	Pozitif	0,142
Öz kaynak düzeyi	Pozitif	0,137
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi düzeyi	Pozitif	0,030
Şüpheli alacak düzeyi	Negatif	0,130
Yabancı kaynak kullanım durumu	Negatif	0,072
Stok düzeyi	Negatif	0,025
Faaliyet dışı gelir düzeyi	Negatif	0,014

2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması

Anket sonucunda elde edilen verilerle bir dağılım endeksi hesaplanmaktadır. Hesaplamada kullanılan yöntem; pozitif etki eden göstergeler için, artış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak elde edilir. Yani;

$$\frac{\left[("artış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2} ("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı) \right] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

Hesaplaması uygulanır. Endekse negatif etki eden göstergeler için ise azalış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak hesaplanır. Yani;

$$\frac{\left[("azalış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2} ("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı) \right] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

hesaplaması uygulanır.

3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi

Yukarıdaki formül hesaplamasına göre; %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığı, %50'nin üstü endekste bir artış olduğu, %50'nin altı endekste bir azalış olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bir sonraki üç aylık döneme ilişkin hesaplanan bileşik endeks %50'nin üstünde ise geçen üç aylık döneme göre ekonomide canlanma (genişleme) beklendiğine işaret etmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen 243 Yeminli Mali Müşavir tarafından cevaplanan anketlerden hareketle 2019 yılı birinci ve ikinci çeyrek dönemi için "İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi" hesaplanmıştır.

	İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi
1. Çeyrek (Ocak - Mart)	35.7
2. Çeyrek (Nisan - Haziran)	37.4

Sonuçlarda

- %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığını,
- %50'nin üstü endekste bir artış olduğunu,
- %50'nin altı endekste bir azalış olduğunu işaret etmektedir.

2019 1. çeyrek (Ocak - Mart) döneminde bileşik endeks 35.7 değeri ile ekonomik göstergelerde bir önceki döneme göre daralma olacağına işaret etmektedir.

2019 2. çeyrekte (Nisan - Haziran) ise elde edilen 37.4 endeks değeri, daralmanın devam edeceği ancak bir önceki çeyreğe nazaran daralma hızında yavaşlama olacağını göstermektedir.

Ocak – Mart döneminde canlanmaya işaret eden göstergeler sırasıyla, "Stok beklentisi" ve "Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi". Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi alt göstergesi 63.7 endeks değeri ile bileşik endekse en yüksek pozitif etki yapan göstergedir. Bileşik endekse olumlu yönde katkı yapan diğer bir gösterge ise 57.3 endeks değeri ile "Stok beklentisi" göstergesidir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

Alt Göstergeler			
1. Çeyrek (Ocak - Mart)		2. Çeyrek (Nisan - Haziran)	
Ciro beklentisi	40,2	Ciro beklentisi	43,0
Stok beklentisi	57,3	Stok beklentisi	58,0
Çalışan sayısı beklentisi	31,3	Çalışan sayısı beklentisi	31,2
Şüpheli alacak beklentisi	24,2	Şüpheli alacak beklentisi	29,1
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	38,7	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	40,6
Öz kaynak beklentisi	37,1	Öz kaynak beklentisi	38,5
Yabancı kaynak kullanım beklentisi	28,5	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	26,3
Faaliyet karı beklentisi	36,3	Faaliyet karı beklentisi	37,5
Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	63,7	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	62,4

4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi

Firma büyüklüğüne bağlı olarak ekonomik göstergelere ilişkin beklentiler ve ekonomik göstergelere ilişkin hassasiyet farklılaşmaktadır. Ekonomik Beklenti Endeksi hesaplanırken firma büyüklüğüne ilişkin iki ölçü kullanılmıştır. Bunlar; ciro düzeyi ve firmada çalışan sayısıdır. Her iki grup da firma büyüklüğüne ilişkin bilgi vermekle birlikte ekonomik beklentilere ilişkin görüşleri ayrı ayrı incelenmiştir.

4.1. Firmaların ciro düzeyine göre beklentileri

Ciro düzeyi gruplandırmasında üç temel ayırım yapılmıştır. Ayırım, küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL”, orta ölçekli; “10-50 Milyon TL”, büyük ölçekli; “50 milyon TL üstü” ciro düzeyine sahip firmalar şeklinde değerlendirilmiştir. Ciro düzeyi büyüklüklerine göre değerlendirilen firmaların beklentileri de farklılaşmaktadır.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Ciro Düzeyi	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
1. Çeyrek (Ocak – Mart)	17.9	33.7	47.3
2. Çeyrek (Nisan – Haziran)	19.4	39.5	44.2

2019 1. çeyrekteki beklentiler incelendiğinde, farklı ölçeklerdeki firmalarda 50 baz puanının üzerinde beklentinin oluşmadığı görülmektedir. Küçük ölçekli işletmelerde beklenti 17.9, orta ölçekli işletmeler 33.7 endeks değerini alırken, büyük ölçekli işletmeler 47.3 olan endeks değeri ile 50 baz puanına en yakın değeri almıştır.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

2019 2. çeyrek beklentileri incelendiğinde 50 baz puanın altında elde edilen endeks değerleri sebebiyle tüm ölçekler için ekonomik daralma sinyali görülmektedir.

Ciro düzeyine göre orta ölçekli firmaların daralma hızında yavaşlama olduğu, büyük ölçekli firmaların bu dönemde de 44.2 olan endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değeri almasının beklendiği görülmektedir.

Elde edilen sonuçlar küçük ölçekli firmaların ekonomik daralmaya ilişkin beklentilerinin daha kuvvetli olduğunu göstermektedir.

	Alt Göstergeler	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
1. Çeyrek (Ocak – Mart)	Ciro beklentisi	15,8	39,0	55,6
	Stok beklentisi	87,5	48,2	56,4
	Çalışan sayısı beklentisi	14,5	31,0	38,3
	Şüpheli alacak beklentisi	15,8	22,0	29,6
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	15,8	37,3	51,5
	Öz kaynak beklentisi	17,1	30,5	52,6
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	14,5	24,1	39,3
	Faaliyet karı beklentisi	13,2	36,4	51,0
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	80,3	71,2	54,1
2. Çeyrek (Nisan – Haziran)	Ciro beklentisi	19,7	48,3	50,5
	Stok beklentisi	88,9	49,1	55,9
	Çalışan sayısı beklentisi	14,5	32,5	36,7
	Şüpheli alacak beklentisi	15,8	30,5	32,7
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	17,1	44,9	48,5
	Öz kaynak beklentisi	18,4	39,7	46,9
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	11,8	25,4	33,7
	Faaliyet karı beklentisi	14,5	39,0	47,4
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	82,9	63,8	52,6

4.2. Firmaların çalışan sayısına göre beklentileri

Firmalar “Çalışan sayısı”na göre üç temel gruba ayrılmıştır. Gruplandırma, küçük ölçekli; “50 kişiden az”, orta ölçekli; “50-250 kişi”, büyük ölçekli; “250 kişiden fazla” çalışana sahip firmalar olarak değerlendirilmiştir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Çalışan Sayısı	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
1. Çeyrek (Ocak - Mart)	30.6	33.2	53.8
2. Çeyrek (Nisan - Haziran)	34.4	35.2	49.6

2019 1. ve 2. çeyrek verileri, tüm ölçek büyüklüklerine göre 50 baz puanının altında hesaplanan endeks değerleri ile küçük ve orta ölçekli firmalarda ekonomik daralma beklentisine işaret etmektedir.

2019 1. çeyrek döneminde, büyük ölçekli firmalarda 53.8 endeks değeri ile canlanmaya yönelik beklentinin var olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, 2. çeyrek dönemi için de büyük ölçekli işletmeler 49.6 endeks değeri ile neredeyse 50 baz puana eşit beklenti değerinin var olduğu görülmüştür.

	Alt Göstergeler	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
1. Çeyrek (Ocak – Mart)	Ciro beklentisi	33,0	34,9	69,1
	Stok beklentisi	65,9	56,0	47,8
	Çalışan sayısı beklentisi	27,2	29,0	44,7
	Şüpheli alacak beklentisi	21,4	23,1	34,0
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	35,2	32,8	61,7
	Öz kaynak beklentisi	29,7	37,1	54,3
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	20,6	33,7	37,2
	Faaliyet karı beklentisi	31,9	32,3	57,4
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	70,9	60,2	51,1
2. Çeyrek (Nisan - Haziran)	Ciro beklentisi	38,9	39,8	60,6
	Stok beklentisi	67,6	57,2	46,7
	Çalışan sayısı beklentisi	28,3	29,9	39,4
	Şüpheli alacak beklentisi	28,0	26,9	37,2
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	39,0	34,4	60,6
	Öz kaynak beklentisi	33,0	38,6	50,0
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	20,0	30,6	30,9
	Faaliyet karı beklentisi	35,2	32,3	55,3
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	69,4	60,9	45,7

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

5. Sektörlere Göre Beklenti

Ekonomik beklenti endeksi 8 farklı sektör esas alınarak incelenmiştir.

1. çeyrek için en yüksek endeks değer “Madencilik ve Enerji” alanında gerçekleşmiştir. 2. çeyrekte en yüksek canlanma beklenen sektör ise 52.5 endeks değeri ile yine “Madencilik ve Enerji” sektörüdür.

Madencilik ve Enerji sektörü dışında tüm sektörlerde 1. çeyrekte daralma beklendiği görülmüştür. 2. Çeyrek için sadece Madencilik ve Enerji ve Turizm sektörlerinde canlanma beklentisi mevcuttur.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi		
Sektör	1. Çeyrek (Ocak - Mart)	2. Çeyrek (Nisan - Haziran)
Madencilik ve Enerji	51.7	52.5
Tekstil	44.2	45.6
Ticaret	39.1	35.4
İnşaat	17.8	19.3
Turizm	49.4	65
İmalat	33.8	38.1
Finans	36.5	39.4
Otomotiv	34.6	37.1

“Tekstil” sektöründe birinci çeyrekte ve ikinci çeyrekte sırasıyla 44.2 ve 45.6 endeks değerleri ile daralma beklenmektedir.

“Ticaret” alanında faaliyet gösteren firmalar 1. çeyrekte 39.1, 2. çeyrekte ise 35.4 endeks değeri ile ekonomik daralmanın gerçekleşeceği beklenmektedir.

“İnşaat” sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından cevaplanan anketler 1. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre daralma gerçekleşeceğine işaret etmektedir. 2. çeyrek beklentisi ise 19.3 endeks değeri ile daralmanın devam edeceğine işaret etmektedir.

“Turizm” sektörü 1. çeyrekte 49.4 endeks değeri ile 50 baz puana oldukça yakın olmakla birlikte ekonomik faaliyetlerinde yaşanacak durgunluk beklentisine işaret etmektedir. 2. çeyrekte ise hesaplanan 65 endeks değeri sektörde canlanmanın beklendiğini göstermektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

“İmalat” yapan firmaların 1. çeyrekte ve 2. Çeyrekte ekonomik faaliyetlerinde 33.8 ve 38.1 endeks değerleri ile daralma beklendiği görülmektedir.

“Finans” sektöründe 1. çeyrek endeks değerinin 50 baz puanının altında, 36.5 olarak gerçekleşmiştir; bu durum 1. çeyrekte bir önceki çeyreğe nazaran daralma beklendiğini ifade etmektedir. Sektörde 2. çeyrekte 39.4 endeks değeri ile daralmanın devam etmesi beklenmektedir.

“Otomotiv” sektöründe 1. çeyrekte 34.6 endeks değeri ile ekonomik faaliyetlerde daralmanın beklendiği 2. çeyrekte ise daralma beklentisinin devam ettiği görülmektedir.

	Alt Göstergeler	Madencilik ve Enerji	Tekstil	Ticaret	İnşaat	Turizm	İmalat	Finans	Otomotiv
1. Çeyrek (Ocak – Mart)	Ciro beklentisi	63,3	55,0	44,2	14,1	54,2	38,5	45,8	36,4
	Stok beklentisi	56,7	42,5	64,4	67,1	58,3	52,1	37,5	54,5
	Çalışan sayısı beklentisi	46,7	35,0	35,0	10,3	45,8	32,9	29,2	31,8
	Şüpheli alacak beklentisi	36,7	27,5	21,7	25,6	41,7	19,6	20,8	22,7
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	56,7	52,5	42,5	16,7	54,2	37,8	37,5	36,4
	Öz kaynak beklentisi	46,7	37,5	44,2	16,7	50,0	37,2	37,5	36,4
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	36,7	37,5	28,3	15,4	41,7	24,7	45,5	40,9
	Faaliyet karı beklentisi	56,7	52,5	41,7	14,1	50,0	33,1	33,3	31,8
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	53,3	57,5	62,5	76,9	58,3	62,8	50,0	77,3
	2. Çeyrek (Nisan – Haziran)	Ciro beklentisi	60,0	57,5	40,0	17,9	79,2	44,5	50,0
Stok beklentisi		53,3	37,5	64,7	67,1	62,5	54,1	37,5	63,6
Çalışan sayısı beklentisi		46,7	42,5	31,7	10,3	58,3	31,3	29,2	31,8
Şüpheli alacak beklentisi		46,7	25,0	23,3	25,6	50,0	27,7	33,3	36,4
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi		60,0	52,5	35,8	17,9	66,7	43,9	41,7	45,5
Öz kaynak beklentisi		50,0	40,0	37,5	19,2	66,7	40,4	41,7	40,9
Yabancı kaynak kullanım beklentisi		36,7	35,0	23,3	12,8	45,8	25,7	27,3	40,9
Faaliyet karı beklentisi		56,7	52,5	36,7	15,4	66,7	39,2	37,5	22,7
Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi		46,7	52,6	62,5	76,9	50,0	63,0	50,0	72,7